

מסורת הש"ס עם הוספות

א [ערכין ג.], **ב** [צ] **ג** **שנת** כג. **פסמים** קח:]. **ג** [קמן לב, **ד**] [לקמן כ.], **ה** [קמן כ.], **ו** [לעיל ג. לקמן יט.], **ז** [לב, **ח**] **פרק** יח, **כד** כו, **ט** **עמוד** ב, **י** [תהלים כב, **כ**] **תהלים** ל, **ל** [דרכ"כ סוף פסקא דהעומר], **מ** [דמגילה פ"ג], **נ** [בפסחים קח:], **ס** [סוטה דף יא:], **ע** [וכגירסת הירושלמי (פ"ב ה"ה), ע"י תוס' בפסחים קח:], **פ** **עיין** **סוטה** יא:, **צ** **עיין** **רש"י** **שבת** כג. ד"ה **היו** **באותו**, **ק** [פסמים דף מג:], **ר** [וע"י מוס' פסמים דף קט: ד"ה ה"ן], **ש** [חפשתי שם ולא מצאתי, ונראה דכוונת התוס' לדברי הירושלמי ברכות פ"ד ה"ג עיי"ש (שפ"א עיי"ש, ועיין רש"ש), **ת** **לעיל** **ב**: לקמן יז ע"א.

הגהות הב"ח

א גמ' ולטעמין הא אלא וכו' אשר ליהודה אלא אמר ר' אלעזר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה **נשים** **וכו'**, **וכן** **פסקו** **הה"ג**, **ע"י** **סוכה** **דף** **לט** **ע"א** **מוס'** **ד"ה** **נאמנ:** **שם** **ד"ה** **פסק** **כו'** **משום** **דכתי'** **בי'** **מפ"ה** **לעובדי** **כוכבי'**, **ע"י** **לקמן** **דף** **טו** **ע"ז** **צינא** **דף** **כט** **ע"א** **ו****י"ע**:

תורה אור השלם

א **ובני** **אלפעל** **עבר** **ומושעם** **ושמר** **הוא** **בנה** **את** **אונן** **ואת** **לד** **ובגתיה**:

[דברי הימים א' ח, יב]

ב **ונבן** **ערי** **מצורה** **ביהודה** **פי** **ששקפה** **הארץ** **ואין** **עמו** **מלחמה** **בשנים** **האלה** **פי** **הגית** **י' לז**:

[דברי הימים ב' יח, ה]

ג **ויאמר** **ליהודה** **נגבה** **את** **הערים** **האלה** **ונגב** **חומה** **ומגדלים** **גליתים** **וברתחים** **עודנו** **הארץ** **לפנינו** **פי** **דרשנו** **את** **י' אלחינו** **דרשנו** **ונתן** **לנו** **מסביב** **ונבנו** **ונגליחנו**:

[דברי הימים ב' יח, ה]

ד **אלהי** **אקרא** **יומם** **ולא** **תענה** **ולתה** **ולא** **דומיה** **לז**: [תהלים כב, ג]

ה **למען** **יזמרך** **כבוד** **ולא** **ידם** **י' אלחי** **לעולם** **אודך**: [תהלים ל, יג]

הגהות וצייונים

א [צ"ל ויבן **ערי** **מצורה** **ביהודה**] **ג** [גליון: **ב**] **בכתי'** **נוסף** **וידבר** **משה** **את** **מועדי** **ה'** **משה** **וכו'** **ע"י** **תוד"ה** **מאי**, **ועיין** **רש"י** **לקמן** **ג** **ע"א** **דיה** **וידבר**: **ל** [בכתי' **לי** **משמיה** **דרבי** **יהושע** **בן** **לוי**: **ז** **כך** **היא** **הגירסא** **בגמ'** **כתי"**: **ה**] **צ"ל** **ויבן** **ערי** **מצורה** **ביהודה** **והגירסא** **בב"ב** **ק"ט** **אולי** **יש** **להוסיף** **שהן** **היו** **עיקר** **הגם** **ו****כ****ה"ה** **לשון** **הריטב"א**: **י**] **צ"ל** **בדפירשנו** **ובדפרי'** **בדפ"י**: **כ**] [באותו מזמור לא נמצא מפלה לשום אומה אבל באליהו רבה ס"י תרג' ס"ק ט כתב בזה"ל ובתוס' מגילה דף ד כתבו לומר שיר מזמור לאסף משום דיש בה מפלת עמלק עכ"ל וע"כ שכן היה לפניו הנוסחא בתוס' [גליון], ואכן בדפרי"ד איתא ואומר **שיר** **מזמור**, וע"י מסכת סופרים פ"ח ה"ב: **ל**] **צ"ל** **דמשה** **יש** **לדרוש** **תפארת** **למשה**):

לוד **ואונן** **וגיא** **החרשים**. מערי צנימין היו כדכתיב וצני אלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את לוד ואת אונן וגו' ובספר דברי הימים מיתסו על שבט צנימין וגמרא גמיר דמוקפות חומה מימות יהושע בן נון הן וצמתני' דערכין" תנן תרמי מינייהו דקא מני לוד ואונן אלל ערי חומה שאין נוהגות אלל מימות יהושע בן נון ולפי שחומותיהן נראות חדשות כדלמרינן לקמן שנפלו והחזיקן הוזקק ר' יהושע בן לוי להעיד שכלל מוקפות חומה הן לקרות מגילה **צט"ו**: **ו****יחזק'** **אשא**. אינו בכל המקרא אצל מקרא אחר כתיב ויבן ערים" **י** **ציהודה** **ואע"ג** **דהני** **לאו** **מיהודה** **נינהו** **ומצנימין** **היו** **מלכי** **יהודה** **מושלים** **על** **צנימין** **ומינו** **נאסא** **שאף** **ערי צנימין** **חזק** **דכתיב** **(ד"ה** **ז** **טו)** **וישאו** **את** **אצני** **הרמה** **ואת** **עניה** **אשר** **בנה** **נעשא** **ויבן** **בהם** **את** **גבע** **ואת** **המנפה** **והן** **ערי** **צנימין** **דכתיב** **בספר** **יהושע**^(ז): **בימי** **פילגש** **בגבעה**. שהחריצו ישראל את צנימין ואת עריו כדכתיב גם כל הערים הנמנאות שלחו נאש (שופטים כ): **שפצינהו**. החזיק את דקיהן ודומה לו ציצמות (דף סג.) טוס ולא תשפך שפיך ולא תצנה: **דיקא** **גמי** **גרסי'**: **שאף** **הן** **היו** **באותו** **הגם**. שאף על הנשים גזר המן להשמיד להרוג ולנצד מנער ועד זקן טף ונשים וגו': **שואלין** **ודורשין**. מעמידין תורגמן לפני המכס לדרוש אגרת פורים צרצים: **משום** **דרבה**. דגזר לקמן" **צקריאת** **מגילה** **שמה** **יעצירה** **ארבע** **אמות** **צרעות** **הרצים** **אף** **כאן** **גזרו'** **דרשה** **אטו** **קרייה**: **ולשנותה** **ביום**. זכר לנס שהיו זועקין צימי צרתן יום ולילה: **אקרא**. צמזמור למנצח על אילת השחר" **הוא** **שנאמר** **על** **אסתר** **כדלמרינן** **צמסכת** **יומא** **(דף** **כט.)** **למה** **נמשלה** **אסתר** **כאילת** **כו'**: **סבור** **מינה**. צני היציצה ששמעו שמועה זו בלה"ק ולשנותה ציוס היו סצורין דהאי ולשנותה לשון שונה משנה הוא: **למייתי** **מתני'** **דידה**. משניות של מסכת מגילה: **אעבור** **פרשתא** **דא** **ואתניה**. אסיים פרשה

זו ואשנה אותה פעם שניה: **ביראה**. דמן צירי: **יזמרך** **כבוד**. ציוס ולא ידוס כלילה והאי קרא צמזמור ארוממן ה' כי דליתני" **דרשינן** **צפסיקתא**^(ז) **צמרדכי** **ואסתר** **והמן** **ואתחשורש** **וקריאת** **מגילה** **שצח** **הוא** **שמפרסמין** **את** **הנס** **והכל** **מקלסין** **להקדוש** **צרוך** **הוא**: למימרא **צציל** **הציצור** **שרי** **אצל** **נראה** **שאין** **לאומרו** **מטעם** **אחר** **משום** **דלמרו** **חכמים** **(פסמים** **קף: ע)** **דכל** **דצר** **דהוי** **צלהצא** **תקנו** **צלהצא** **וצדצר** **דהודאה** **הוי** **לשעצר** **ומשום** **הכי** **תקנו** **זה** **על** **הנסים** **דהוי** **לשעצר** **וצליל** **י"ד** **לאחר** **תפלת** **מעריצ** **אומר** **קדיש** **שלם** **ואחר** **כך** **קורא** **את** **המגילה** **ומצרך** **לפניה** **ג'** **צרכות** **ואחריה** **צרכה** **אחת** **עד** **האל** **המושיע** **השלים** **עומד** **לפני** **התיצה** **ואומר** **ואתה** **קדוש** **ואין** **מתחילין** **וצא** **לציון** **לפי** **שאין** **גאולה** **כלילה** **ואם** **מונאי** **שצח** **הוא** **יאמר** **ויהי** **נועם** **קודם** **וכשרוצה** **לקרות** **פושט** **את** **כולה** **קודם** **כאגרת** **אצל** **לא** **גולל** **וקורא** **כמו** **ס"ת** **וצשחר** **מתפלל** **שמונה** **עשרה** **צרכות** **ואומר** **על** **הנסים** **צהודאה** **ואין** **אומר** **כשם** **לפי** **שכל** **הצרכה** **אינה** **אלא** **לשעצר** **וא"כ** **אין** **לומר** **זה** **דצר** **צלהצא** **ואחר** **כך** **אומר** **קדיש** **עד** **דלמירין** **ואוחז** **ס"ת** **וקורא** **שלשה** **גצרי** **פרשת** **ויצא** **עמלק** **אע"פ** **שאין** **זה** **אלא** **ט'** **פסוקים** **ואין** **מחזיר** **הספר** **תורה** **למקומו** **אלא** **יושב** **ואוחז** **צידיו** **עד** **שקראו** **את** **המגילה** **ומצרך** **עליה** **כאשר** **עשה** **כלילה** **כדפירש'** **צפנים** **ואחר** **כך** **אומר** **תהלה** **וצא** **לציון** **ואין** **אומרים** **למנצח** **משום** **דכתיב** **ציה** **נרה** **ונרה** **צפורים** **לא** **מוצרינן** **וכן** **אין** **נופלים** **על** **פניהם** **צ"ד** **וצט"ו** **משום** **דכתיב** **ימי** **משתה** **ושמחה** **ואומר** **[תהלים** **כג)** **למנצח** **על** **אילת** **השחר]** **צ** **משום** **דכתיב** **ציה** **מפלה** **לעוצדי** **כוכבים** **וכן** **כליל** **ארבעה** **עשר** **ואומר** **פטום** **הקטורת** **וכל** **הסדר** **כמו** **צחול**: **פורים** **שחל** **לדיות** **בשבת**. דווקא צצצת לפי שאין קורין המגילה משום גזירה דרצה אצל צחול א"י" **שהרי** **קורין** **המגילה** **וטפי** **איכא** **פרסומי** **ניסא**: **מאי** **איריא** **פורים** **אפילו** **י"ט** **גמי**. נראה לי דה"פ מאי איריא פורים דאין דורשין צו מקודם לכן שלשים יום דמשום הכי" **לידרוש** **צו** **ציוס** **אפילו** **צ"ט** **דדרשינן** **שלשים** **יוס** **לפניו** **ואפילו** **הכי** **דורשין** **צו** **ציוס** **כדתניא** **(לקמן** **כג)** **וידצר** **משה** **את** **מועדי** **ה'** **וכו'**: **חייב** **אדם** **לקרות** **את** **המגילה** **בלילה** **ולשנותה** **ביום**. אומר ר"י דאף על גב דמצרך זמן כלילה חוזר ומצרך אותו ציוס דעיקר פרסומי ניסא הוי צקריאה דיממא וקרא גמי משמע כן דכתיב ולילה ולא דומיה לי כלומר אף על גב שקורא ציוס חייב לקרות כלילה והעיקר הוי ציממא כיון שהזכירו הכחוצ תחילה וגם עיקר הסעודה ציממא הוא כדלמר לקמן (דף ז:) **דלם** **אכלה** **כלילה** **לא** **יאל** **י"ח** **והכי** **גמי** **משמע** **מדכתיב** **נוכרים** **ועעשים** **ואיתקש** **זכירה** **לעשייה**^(ז) **מה** **עיקר** **עשייה** **ציממא** **אף** **זכירה** **כן**: **ויעצירה**

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ד.

לוד **ואונן** **וגיא** **החרשים**. הקשה ה"ר אלחנן אמאי אנטריך ליה לרצי יהושע לאשמועינן דלואו מוקפת מימות יהושע והא משנה שלימה היא צפרק צתרא דערכין (דף לב.) ויש לומר דלאגב דלנטריך לאשמועינן לוד וגיא החרשים תנא גמי אונן צהדייהו: **הא** **אפעל** **בגנהו**. קשה אמאי לא פריך צפרק צתרא דערכין כי האי גוינא וי"ל דהתם לא תנן אלא אונן והיה יודע דמני לשנויי תרי אונן הוו אצל הכא דהוו ג' צשלשתן לא שייך למימר שהן כפולות:

נשים **חייבות** **במקרא** **מגילה**. מכאן משמע שהנשים מוניאות את אחריס ידי חוצתן מדלא קלמר לשמוע מקרא מגילה והכי גמי משמע צערכין (דף צ: ושם) דקלמר הכל כשרים לקרא את המגילה ומסיק"י הכל כשרים לאתויי מאי ומשני לאתויי נשים משמע להוציא אפילו אנשים וקשה דהא צמוספתא"י תני צהדיא דטומטוס אין מוציא לא את מינו ולא שאין מינו ואנדרוגינס מוציא את מינו ואין מוציא את שאין מינו ופשיטא דלא עדיפא אשה מאנדרוגינס וכן פסקו הה"ג דאשה מוציאה מינה אצל לא אנשים וי"ל דסלקא דעתך דלא יועיל קריאתן אפילו להוציא הנשים קמ"ל דחייצין"י דהכל חייצן צשמיעה עצדים נשים וקטנים:

שאף **הן** **היו** **באותו** **הגם**. פירש רשצ"ס" **שעיקר** **הנס** **היה** **על** **ידן** **צפורים** **על** **ידי** **אסתר** **צחנוכה** **על** **ידי** **יהודית** **צפסח** **צצוכות** **דדקניות** **צצאוחו** **הדור** **נגאלו**^(ז) **וקשה** **דלשון** **שאף** **הן** **משמע** **שהן** **טפלות** **ולפירושו** **היה** **לו** **לומר** **שהן**^(ז) **לכך** **נראה** **לי** **שאף** **הן** **היו** **צספק** **דלהשמיד** **ולהרוג**^(ז) **וכן** **צפסח** **שהיו** **משועצדות** **לפרעה** **צצמרים**^(ז) **וכן** **צחנוכה** **הגזירה** **היתה** **מאד** **עליהן**^(ז). גצי מנה יש מקשה למה לי היקשא"י **דכל** **שישנו** **צצל** **תאכל** **חמץ** **ישנו** **צקוס** **אכול** **מנה** **חיפוק** **ליה** **מטעם** **שהן** **היו** **צאותו** **הנס** **וי"ל** **דמשום** **האי** **טעמא** **לא** **מחייצא** **אלא** **מדרבצן** **אי** **לאו** **מהיקשא** **ורצינו** **יוסף** **איש** **ירושלים** **תירץ** **דסלקא** **דעתך** **למיפטרה** **מגזירה** **זוה** **דט"ו** **ט"ז** **דחג** **הסוכות** **כדפי'** **פרק** **אלו** **עוצרין** **(פסמים** **מג: ד"ה** **סלקא**^(ז)**)**: **פסך** **ואומר** **על** **הנסים** **צתפלה** **וצהודאה** **יש** **שאין** **אומרים** **כשם** **לפי** **שאמרו** **חכמים** **(צרכות** **לה.)** **לעולם** **לא** **ישאל** **אדם** **נרכיו** **לא** **צג'** **ראשונות** **ולא** **צג'** **צרכות** **אחרונות** **ושטות** **הוא** **שהרי** **האי** **טעמא** **לא** **הוי** **אלא** **למתפלל** **צלשון** **יחיד** **אצל** **דצר** **דהוי** **צלהצא** **תקנו** **צלהצא** **וצדצר** **המגילה** **ומצרך** **לפניה** **ג'** **צרכות** **ואחריה** **צרכה** **אחת** **עד** **האל** **המושיע** **השלים** **עומד** **לפני** **התיצה** **ואומר** **ואתה** **קדוש** **ואין** **מתחילין** **וצא** **לציון** **לפי** **שאין** **גאולה** **כלילה** **ואם** **מונאי** **שצח** **הוא** **יאמר** **ויהי** **נועם** **קודם** **וכשרוצה** **לקרות** **פושט** **את** **כולה** **קודם** **כאגרת** **אצל** **לא** **גולל** **וקורא** **כמו** **ס"ת** **וצשחר** **מתפלל** **שמונה** **עשרה** **צרכות** **ואומר** **על** **הנסים** **צהודאה** **ואין** **אומר** **כשם** **לפי** **שכל** **הצרכה** **אינה** **אלא** **לשעצר** **וא"כ** **אין** **לומר** **זה** **דצר** **צלהצא** **ואחר** **כך** **אומר** **קדיש** **עד** **דלמירין** **ואוחז** **ס"ת** **וקורא** **שלשה** **גצרי** **פרשת** **ויצא** **עמלק** **אע"פ** **שאין** **זה** **אלא** **ט'** **פסוקים** **ואין** **מחזיר** **הספר** **תורה** **למקומו** **אלא** **יושב** **ואוחז** **צידיו** **עד** **שקראו** **את** **המגילה** **ומצרך** **עליה** **כאשר** **עשה** **כלילה** **כדפירש'** **צפנים** **ואחר** **כך** **אומר** **תהלה** **וצא** **לציון** **ואין** **אומרים** **למנצח** **משום** **דכתיב** **ציה** **נרה** **ונרה** **צפורים** **לא** **מוצרינן** **וכן** **אין** **נופלים** **על** **פניהם** **צ"ד** **וצט"ו** **משום** **דכתיב** **ימי** **משתה** **ושמחה** **ואומר** **[תהלים** **כג)** **למנצח** **על** **אילת** **השחר]** **צ** **משום** **דכתיב** **ציה** **מפלה** **לעוצדי** **כוכבים** **וכן** **כליל** **ארבעה** **עשר** **ואומר** **פטום** **הקטורת** **וכל** **הסדר** **כמו** **צחול**: **פורים** **שחל** **לדיות** **בשבת**. דווקא צצצת לפי שאין קורין המגילה משום גזירה דרצה אצל צחול א"י" **שהרי** **קורין** **המגילה** **וטפי** **איכא** **פרסומי** **ניסא**: **מאי** **איריא** **פורים** **אפילו** **י"ט** **גמי**. נראה לי דה"פ מאי איריא פורים דאין דורשין צו מקודם לכן שלשים יום דמשום הכי" **לידרוש** **צו** **ציוס** **אפילו** **צ"ט** **דדרשינן** **שלשים** **יוס** **לפניו** **ואפילו** **הכי** **דורשין** **צו** **ציוס** **כדתניא** **(לקמן** **כג)** **וידצר** **משה** **את** **מועדי** **ה'** **וכו'**: **חייב** **אדם** **לקרות** **את** **המגילה** **בלילה** **ולשנותה** **ביום**. אומר ר"י דאף על גב דמצרך זמן כלילה חוזר ומצרך אותו ציוס דעיקר פרסומי ניסא הוי צקריאה דיממא וקרא גמי משמע כן דכתיב ולילה ולא דומיה לי כלומר אף על גב שקורא ציוס חייב לקרות כלילה והעיקר הוי ציממא כיון שהזכירו הכחוצ תחילה וגם עיקר הסעודה ציממא הוא כדלמר לקמן (דף ז:) **דלם** **אכלה** **כלילה** **לא** **יאל** **י"ח** **והכי** **גמי** **משמע** **מדכתיב** **נוכרים** **ועעשים** **ואיתקש** **זכירה** **לעשייה**^(ז) **מה** **עיקר** **עשייה** **ציממא** **אף** **זכירה** **כן**: **ויעצירה**

דסלקא **דעתך** **למיפטרה** **מגזירה** **זוה** **דט"ו** **ט"ז** **דחג** **הסוכות** **כדפי'** **פרק** **אלו** **עוצרין** **(פסמים** **מג: ד"ה** **סלקא**^(ז)**)**: **פסך** **ואומר** **על** **הנסים** **צתפלה** **וצהודאה** **יש** **שאין** **אומרים** **כשם** **לפי** **שאמרו** **חכמים** **(צרכות** **לה.)** **לעולם** **לא** **ישאל** **אדם** **נרכיו** **לא** **צג'** **ראשונות** **ולא** **צג'** **צרכות** **אחרונות** **ושטות** **הוא** **שהרי** **האי** **טעמא** **לא** **הוי** **אלא** **למתפלל** **צלשון** **יחיד** **אצל** **דצר** **דהוי** **צלהצא** **תקנו** **צלהצא** **וצדצר** **המגילה** **ומצרך** **לפניה** **ג'** **צרכות** **ואחריה** **צרכה** **אחת** **עד** **האל** **המושיע** **השלים</**

